

a že obci přísluší právo samostatné stížnosti do zrušení nálezu vypovídacího. Velmi pečlivě zpracována jest také stať o důvodech, pro které obec může koho ze svého obvodu vypovědět, zvláště pak o působnosti trestní novely z roku 1867 na pominutí »úhonnosti« jako důvodu vypovídacího, byť bychom i s výsledky, k nimž spisovatel v této otázce došel, de lege lata vesměs souhlasiti nemohli. Co do osob, proti nimž nález vypovídací může býti vyneseno, působí arciť již velká různost pramenů jednotnému zpracování valně obtíže.

V části druhé nás zarazilo, že spisovatel pokládá (na str. 74) v dotčených záležitostech »výjimkou« jak správní dvůr soudní, tak i říšský soud za příslušný. To jest nemožné proto, poněvadž kompetence říšského soudu povždy vylučuje kompetenci správního dvoru soudního. Pravda arciť jest, že oba tyto tribunály stále svou příslušnost v těchto věcech uznávají a že posud nedošlo k rozhodnutí této sporné otázky kompetenční smíšeným senátem. Z toho však pouze vyplývá, že jeden z dotčených soudů jest na omylu; který z nich má pravdu, o tom vždy mohlo býti uvažováno, neb vědecké kritice možno zajisté podrobiti i nálezy soudní.

Pražák.

Politické hospodářství.

Obchodní Sborník. Pořádají Dr. Josef Gruber a Dr. Rudolf Hotowetz, sekret. náměstkové obchodní a živnost. komory v Praze. Část VI. *Tržba zahraniční a celnictví*, napsali Dr. Rud. Pilbauer a Josef Prusík; část VII. *O dopravě zboží po železnicích* (předpisy tarifní), napsal František Plíhal. V Praze 1901.

Šestá část tohoto národohospodářského a správního kompendia, především praktickým účelům sloužícího, zabývá se tržbou vnější. Po úvodě, vysvětlujícím základní pojmy zahraniční tržby a tržební politiky, podává Dr. Pilbauer přehled novější tržební politiky rakouskousherské od merkantilistické prohibice přes celní ochranu k období svobodné tržby a opětný návrat k politice ochranných cel i k nové smluvní politice let 90tých, načež vykládá pojem a rozdělení cel, obsah smluv tržebních a ústavy i zařízení k podpoře tržby zahraničné (konsuláty, obchodní komory v cizině, obchodní musea, vývozní spolky a kanceláře atd.). Na konec následují některé hlavnější vady naší tržby vývozní, statistika tržební a rozbor naší tržby zahraničné. Přesnost údajů, střídavost úsudků, bystré vystižení všeho, co z praktických zkušeností i z theoretických studií lze vytěžiti k povznesení české tržby vývozní, a živý, plyný sloh jsou zvláštními přednostmi tohoto oddílu. Ryze praktické pokyny obsahuje oddíl o celnictví.

Týž ryze praktický ráz má sedmá část sborníku, pojící se k části páté, v níž dopravnictví železniční bylo vylíčeno po stránce národohospodářské. Záslužnou prací této části jest zejména sebrání materiálu, jinak v souhrnu nesnadno přístupného, o tarifnictví železných drah rakouských vůbec, zejm. se zřetelem ke svazům tarifním a bedlivé provedení českého názvosloví nejrozmanitějších druhů zboží v nákladní dopravě železniční.

G.

JUDr. Alfred Meissner a JUDr. Lev Winter, *Rukověť živnostenského soudce.* V Praze 1901, nákladem Odborového sdružení dělnického. Stran XIII a 335, cena 3 K.

Vydání zákona o soudech živnostenských i aktivování nových soudů živnostenských v Praze, Plzni, Teplicích, Ústí n. L. a j. vedle reorganisace starých soudů ve Vídni, Liberci, Brně a Bělsku vzbudilo malou literaturu příruček — zajímavě, že vycházejících vesměs z kruhů blízkých dělnictvu, a určených hlavně k právnímu poučení živnostenským soudcům, z řad

dělnictva povoláním. V této literatuře patří kniha Meissnerova a Wintrova k neobjemnější, nejdůkladnější a také celkem nejneustraněnější. V prvním díle o právu hmotném, zabírajícím dvě třetiny celé knihy, vykládají autoři nejprve v části všeobecné základní pojmy o právu a jeho pramenech, o smlouvách a jejich uzavírání, formě, výkladu a plnění a pod. — vesměs srozumitelným způsobem a co do věci správněji, než jsme zvyklí nalézati na př. ve schválených učebnicích pro školy průmyslové — načež ve zvláštní části pojednávají jasným, populárním výkladem, přehojnými příklady oživeným, o smlouvě námezdy i a sice jak dle všeobecného zákonníka občanského, tak dle živnostenského řádu a dle zákona obchodního. Zvláštní oddíl je zde věnován poměru učebnímu a v dodatku vykládá se smlouva nájemní. Díl druhý konečně líčí řízení u soudů živnostenských. — Co do věcného obsahu, účel spisu, býti právníckým rádcem dělnictvu, k aktivní účasti při živnostenském soudnictví povolánemu, dodal mu do jisté míry povahy agresivní. Autoři poukazují k tomu, že zákony pro nejasnost svou vzbuzují druhdy pochybnosti a potřebují výkladu, prohlašují přímo za povinnost dělnických soudců živnostenských, aby vyhledávali pochybnosti i tam, kde znění zákona bylo dosud pokládáno za nepochybné, a v tom smyslu i ve své knize vzbuzují pochybnosti o celé řadě zákonných ustanovení, jejichž výklad byl dosud ustálen. Při tomto stanovisku shledáváme se ve spisu ovšem s názory, dosavadní theorii a politické i soudní praxi se přičícími. Na př. názor, že živnostenský řád nepřipouští úmluvy o tom, zdali výpověď má býti čili nic, nýbrž jen o tom, jak dlouhá má býti výpovědní lhůta (str.143.), kterouž prý mohou strany ovšem umluviti i na pouhých 24 hodin (str. 144.) — minimum to zcela libovolné — nikoli však prý úplně vyloučiti. Jde-li o to, »aby jedním rázem nepovstávaly massy nezaměstnaných«, nemá tento výklad bez toho praktické ceny, není-li zákonem stanovena minimální (delší) lhůta výpovědní. Podobně vzbuzují pochybnosti názory o poskytování a srážení záloh, o pojmu domácích dělníků a pod., ač dlužno s druhé strany též uznati, že autoři své názory vždy svědomitě odůvodniti se snaží, i že leckteré nové výklady autorů mohou na prospěch dělnictva přivoditi i změnu praxe. Účelu svému hovějí tudíž spis měrou co nejplnější

G.

Námezdní poměry hospodářského dělnictva na Moravě. Z příkazu praesidia zemědělské rady moravské napsal JUDr. Fr. Roháček, sekretář ústředního sboru. V Brně 1901. Stran 51.

Autor zabývá se nejprve povšechně často přetřásanou otázkou hospodářského dělnictva a cituje četné hlasy národohospodářských theoretiků i praktiků o povaze její a způsobech, jimiž by řešena býti mohla. V dalším seřaduje výsledky statistického šetření, podniknutého r. 1900. zemědělskou radou moravskou v 10 tak zv. přirozených obvodech, na něž se dělí markrabství. Šetřením tím byly také osvětleny mnohé změny nastalé od r. 1893, kdy vydána c. k. statistickou ústřední komisí publikace o zemědělských mzdách.

Pokud se tkne nedostatku hosp. dělnictva, trpěl velkostatky jen v 1 okrese soudním nedostatkem čeledí, ostatního dělnictva jest v 10 okresích všeobecný, v 41 částečný nedostatek, tak že měl velkostatky v 76 okresích čeledi a ostatního dělnictva v 26 okresích dosti. Úplný nedostatek čeledi u rolnictva jeví se ve 34, částečný ve 26 soudních okresích, ostatního dělnictva nedostává se v 15 okresích zcela a ve 20 okresích dílem. Rolnictvo tedy má dostatek čeledi v 17 a ostatního dělnictva v 42 okresích. Mezi příčinami nedostatku čeledi i dělnictva uvádí se v první řadě lépe placená práce v továrnách a odliv do měst, pak volná dělitelnost a pacht, zaměstnání v domácím průmyslu, v řemeslech, kočovnictví dělnické, soutěž velkostatků, předčasné sňatky, intenzivní hospodaření, »moderní« výchova, vojenská služba, práce na železnicích a p, tedy příčiny, jež sotva lze nazvati specificky moravskými. Prostředky, jimiž čeliti jest nedostatku dělnictva, roztrídí autor ve dvě skupiny: »jednak spočívají ve snaze, dělnictva co nejméně zaměstná-